

صدای پای رضا شاه اسلامی؟

محمود روغنی

در جریان و پس از خیزش دیماه ۹۶، دو گروه برای جلوگیری از فروپاشی کامل اقتصاد کشور، پایان دادن به فساد نهادیه شده و شکاف میان ملت و دولت از نیاز به دولتی مقتدر سخن به میان می آورند.

گروه اول بخشی از ناراضیان شرایط حاکمند که با شعار " رضا شاه روح شاد " در تظاهرات خیابانی مخالفت شان را با نا کارآمدی های نظام ولایت فقیه ابراز می دارند. و راه حل را در برقراری نظامی مقتدر شبه سکولار جستجو می کنند. هواداری از دوران رضا شاه، بمعنی پشتیبانی از هر دو جنبه متضاد راهبردهای این پادشاه در اداره کشور است. در این دوران رضا شاه از یک سوی توانست با اعمال سیاست های شبه " سکولاریستی " دخالت روحانیون را در سیاست و دولت بطور شایان توجهی کاهش دهد و راهبردهای مدرن سازیش را بدون کارشکنی متولیان دین تحقق بخشد. وی را می توان پایه گذار ایران نوین به شمار آورد. از سوی دیگر مدرن سازی رضا شاه آمرانه و سرکوب گرانه بود که کلیه آزادی های دمکراتیک و شهروندی ایرانیان را پایمال و بسیاری از آزادیخواهان و حتی وزرا و کارگزاران حکومتی (از جمله علی اکبر داور، عبدالحسین تیمورتاش و فیروز فرمانفرما) را از میان برداشت که وی را در تصاحب تاج و تخت و اجرای برنامه هایش یاری رساندند. علی اکبر داور بعلت "حمله قلبی"^۱ و دوتن دیگر از راه های گوناگون حذف و نابود شدند.^۲ روشنفکران و فرهیختگان نیز از سرکوب در آمان نماندند. ساموئل حیم نیز در ایران بجرم خیانت اعدام شد. میرزاده عشقی هدف گلوله قرار گرفت و کشته شد. محمد فرخی یزدی در بیمارستان زندان درگذشت.

افزون برین رضا شاه ضربه مهلکی به جامعه مدنی، نظام پارلمانی و احزاب نوپا وارد ساخت که پای گیری آنان نتیجه و حاصل انقلاب مشروطیت و آرزوی متحدین ایرانی برای رسیدن به آزادی بود. در پایان سلطنت وی روزنامه ها و احزاب مستقل تعطیل، مجلس به دستگاه بله بله گوی سلطنت تبدیل شد. رضا شاه که فرزند زمین دار خرده پایی بود در پایان سلطنت به ثروتمندترین مرد ایران تبدیل گری.^۳

گروه دوم از نیروهای راست افراطی و بخشی از نیروهای سپاه تشکیل یافته است که ایده ی " رئیس جمهور نظامی " و یا " رضاشاه اصولگرا " را به عنوان " منجی " کشور مطرح ساخته اند. در اسفند ماه گذشته محمد پور مختار، نماینده پیشین مجلس در دوره های نهم و دهم و یکی از فرماندهان پیشین سپاه پاسداران، گفته بود که " اگر یک نظامی رئیس جمهور شود، کشور را نجات می دهد ". حسین الله کرم، رییس شورای هماهنگی انصار حزب الله نیز در ماه فرودین امسال ریاست جمهوری افراد نظامی را شایسته تر نامیده بود. محمد مهاجری یکی از فعالان رسانه ای اصولگرایان مصداق ریاست جمهوری نظامیان را قاسم سلیمانی می داند. وی افزوده است که بخشی از جریان اصولگرا برای پایان دادن به شکست های انتخاباتی این جریان در سه دوره انتخابات گذشته کاندیداتوری سلیمانی را در ۱۴۰۰ راهگشا دانسته است.

واقعیت این است که نظام ولایت فقیه پس ۴۰ سال حکومت در اداره کشور با شرایط دشواری روبروست که علت اصلی اش را باید در بی کفایتی و ناکارآمدی نظام دینی جستجو کرد. این نظام نشان داده است که در برآورده کردن بسیاری از نیازهای ایرانیان با بن بست روبرو است. بحران محیط زیست و مدیریت منابع آبی کشور، بحران های اقتصادی که آخرین نشانه آن در کاهش ۵۰ درصدی ارزش پول کشور در مدت کوتاهی نمودار شد، بیکاری گسترده بویژه در میان جوانان و زنان، فساد گسترده، رانت خواری، سرکوب آزادی های دمکراتیک و اعتراضات صنفی، تبعیض علیه زنان و اقلیت های دینی و وجود دولت موازی در سیاست و اقتصاد کشور را می توان از نمونه های آشکار مشکلات برشمرد. افزون برین در نتیجه دخالت های منطقه ای ولایت فقیه ایران در انزوا قرار گرفته و خطر تحریم های تازه کشور را تهدید می کند. جناح راست افراطی و بخشی از نیروهای امنیتی نظامی که در آرزوی قبضه کردن کامل قوه اجرایی کشور بسر می برند

۱ - آبراهامیان، تاریخ ایران نوین، ص. ۱۴۷

۲ - همان ص. ۱۴۷-۱۴۶

۳ - آبراهامیان، ایران بین دو انقلاب، ص. ۱۷۰

روی کار آمدن دولتی نظامی را کارساز می‌سنجند. پس از ناکامی دولت موعود گرای احمدی نژاد، راست افراطی بر این باور است که رضا شاه اسلامی می‌تواند با هماهنگی کامل با ولی مطلقه فقیه حکومت اسلامی را از بحران نجات دهد.

دوران دیکتاتوری رضا شاه و اقتدارگرای ولی مطلقه فقیه نشان داد که حکومت های فردی و سرکوب گر در برآوردن نیازهای همه جانبه ایرانیان ناتوان بوده اند. تنها یک نظام سکولار دمکرات که به دخالت متولیان دین در سیاست و دولت خاتمه دهد، از زنان کشور و اقلیت های دینی رفع تبعیض نماید، بجای دخالت در کشورهای منطقه و ائتلاف منابع مالی ایران ، حل بحران آب و مشکلات محیط زیست، بیکاری، فساد و گرانی را در الویت قرار دهد و آزادی های فردی و دمکراتیک شهروندان را تامین نماید، خواهد توانست ایرانی آباد و شکوفا را برای همه ایرانیان به ارمغان آورد. شعار " رضا شاه روحت شاد " آب به آسیاب کسانی می ریزد که در پی تشکیل دولت " رضا شاه اسلامی " اند.

تیرماه ۱۳۹۷